

‘TOENAME VAN PLAGEN IN BIETEN BAART ONS ZORGEN’

Emelten, bietenvlieg, ritnaalden, luizen, bietenaaskever... Elk jaar duiken deze plagen wel ergens op in de bieten en veroorzaken ze plaatselijk behoorlijk wat schade. Maar is er ook een landelijke trend waarneembaar in een toename van bietenplagen? „Ja”, zeggen Eric Huizenga en Jan Kunst, beide werkzaam bij de Agrarische Dienst van Cosun. Huizenga zag het afgelopen seizoen in zijn werkgebied Noord-Groningen opvallend veel emelten en bietenvlieg - met plaatselijk flink wat plantwegval en schade aan het blad tot gevolg. Kunst ziet op de lichtere gronden in Drenthe steeds vaker schade door ritnaalden. „Elk jaar is anders - en dat maakt het lastig om één plaag als grootste boosdoener aan te wijzen. Maar over de jaren heen zien we wel degelijk dat schadelijke insecten steeds vaker opduiken, met name aan het begin van de teelt. Dat baart ons toch wel wat zorgen.”

Landelijk gemiddeld 15,6 ton suiker per hectare. Met een wortelopbrengst van 91 ton en een suikergehalte van 17,1 procent. Bietenjaar 2025 was - voor wat betreft de teelt - een absoluut topjaar. De vraag is dan: is zo’n toename van plagen in bieten eigenlijk wel zo erg?

Jan Kunst erkent dat de toename van schadelijke insecten ‘in het juiste perspectief’ moet worden gezien. Maar dat neemt niet weg dat er zorgen hierover zijn. Hij vertelt: „Schade of plantwegval door insecten is vaak plaatselijk en meestal ook minder heftig dan bijvoorbeeld een enorme hoosbui. Dat maakt dat overzaaien vanwege insecten maar zelden rendabel is. Bovendien zien we elk jaar weer hoe goed een bietengewas kan compenseren. Insectenschade - vaak aan het begin van teelt - is daardoor lastig te linken aan minder suikeropbrengst. Toch we zien we steeds vaker percelen waar het groeipotentieel afneemt door insectenschade. Die percelen komen niet zo vaak in beeld, maar wij zien ze wél - en ook elk jaar iets meer.”

PREVENTIEVE FUSARIUMTOETS VOOR UIEN

Onderzoeksinstituut HLB - De Groene Vlieg biedt sinds een aantal maanden een nieuwe dienst aan: een grondanalyse om fusarium op te sporen. „Met deze toets kunnen uientelers inzicht krijgen in het ziekterisico van hun geplande uienpercelen voor het nieuwe teeltseizoen”, vertelt accountmanager Sanne Graafstra.

[Lees meer op pagina 5.](#)

Veel last van bietenvlieg

Collega Eric Huizenga is het helemaal eens met Kunst. Hoewel hij nog wat minder ‘vliegueren’ op de teller heeft - Kunst werkt al 23 jaar bij de Agrarische Dienst, Huizenga nu vier jaar - merkt ook hij dat schades door insecten steeds vaker voorkomen. „Afgelopen jaar hebben we in Noord-Groningen bijvoorbeeld heel veel last gehad van bietenvlieg. Al heel vroeg in het seizoen gingen we over de schade drempel heen, wat op een aantal percelen voor flink wat schade heeft gezorgd. De grootste problemen waren er gek genoeg op percelen die dicht bij de kust lagen; juist daar zou ik ze minder verwachten. In die zin blijven plaaginsecten nog steeds onvoorspelbaar en ongrijpbaar.”

[Meer plagen door vergroening, lees verder op pagina 7.](#)

HANDEN VOL AAN ONDERHOUD VAN TIEN ZELFRIJDERS

De wintermaanden staan bij Timmermans Agri-Service in America (Lb.) grotendeels in het teken van machineonderhoud. Belangrijkste klus daarbij is het nakijken van de tien zelfrijdende Agrifac’s. Op de foto zijn René Gerrits (links) en Jarno Timmermans bezig met het demonteren van de wielen om zo de trommelremmen te controleren en zo nodig onderdelen te vervangen. Ook wordt meteen de olie van de eindaandrijving ververs. In een later stadium worden de spuitbomen van de machines gehaald en alle lagers preventief vervangen.

‘Op dit moment kijken we niet veel verder dan een jaar vooruit’, lees verder op pagina 8 & 9.

IN DEZE KOERIER...

<i>Passie voor de pootaardappel</i>	2
<i>Onkruidbestrijding aardappelen: brede mix met Challenge in de basis</i>	4
<i>‘Brede spuitmix met Soberan houdt maïs prima schoon’</i>	6
<i>T2- bespuiting in wintertarwe loont</i>	9
<i>De stille revolutie in gewasbescherming</i>	10
<i>‘Met zetmeelaardappelen heb je vastigheid en stabiliteit’</i>	11

PASSIE VOOR DE POOTAARDAPPEL

„Op m'n 15e liep ik voor het eerst mee met selecteren. Dat vond ik toen zo'n mooi werk! Ik denk dat daar de passie voor de pootaardappel is geboren.” Aan het woord is Tjalling Douma, product-manager bij aardappelcoöperatie Agrico. Maar liefst 48 jaar verdiepte hij zich in de (poot)aardappelteelt. Eerst vijf jaar op een boerderij in de Wieringermeer, daarna negen jaar bij de NAK en vervolgens 34 jaar bij zijn huidige werkgever Agrico. In april gaat hij met pensioen. **Akkerbouw Koerier** sprak met hem over de ontwikkelingen in de pootgoedteelt - en wat specifieker over de virusproblematiek. „Deep Learning en selectierobots gaan een grote rol spelen in de strijd tegen virus.”

een. Datzelfde zie ik nu gebeuren bij optische sorteerdere: die gaan als zoete broodjes over de toonbank. Natuurlijk speelt mee dat de pootgoedteelt goed renderend is geweest; dan kun en wil je ook investeren. Maar toch: pootaardappelen is niet zomaar een akkerbouwgewas; het maakt altijd extra wat passie los, zowel bij de telers als ook die hele schil daaromheen. Misschien is het wel een way of life.”

Dan de virusproblematiek. Wat zijn daar de grote ontwikkelingen?

„Het meest in het oog springend is dat het bladrolvirus bezig is aan een comeback. In 2021 vonden we na jarenlange afwezigheid weer de eerste bladrollers. Daarna is het aandeel gegroeid tot bijna 30 procent nu. Is dat zorgelijk? Absoluut! Hoewel we hier eerder mee te maken hebben gehad in de jaren '70, '80 en '90 - toen was bladrol ook het dominante virus - is de situatie nu wel anders. Destijds hadden telers nog de beschikking over behoorlijk zware systemische middelen om luizen dood te spuiten. Daardoor hebben we dit virus min of meer kunnen uitroeien en hebben we het zeker 30 jaar niet meer gezien. Nu is de situatie anders. We hebben nu minder sterke middelen, die ook nog eens veel minder vaak ingezet mogen worden. Daardoor zijn de huidige bladrolpercentages van 30 procent - en soms zelf hoger - zorgelijker dan toen. Telers moet het nu doen met minerale olie en een beperkt aantal luisdoders en pyrethroiden. Dat vraagt de komende jaren om extra veel scherpheid bij de virusbestrijding. Of anders gezegd: we moeten er met z'n allemaal maximaal bovenop zitten!”

Tjalling Douma heeft 35 jaar bij aardappelcoöperatie Agrico gewerkt in verschillende functies. De laatste jaren was hij Productmanager pootaardappelen voor de regio Noord- en Zuid-Holland. Ook hield hij zich bezig met licentiewerk. In april gaat hij met pensioen.

Ook op de foto: Pietje Pieper, hoofdfiguur uit een kinderboek dat Douma zeven jaar geleden schreef. „Mijn kleinkinderen vinden het leuk als ik eruit voorlees. Zo leren ze spelenderwijs hoe een aardappel groeit en wat er allemaal bij komt kijken om een aardappel goed te verzorgen.”

Waar zijn nog verbeteringen mogelijk als het om de virusbestrijding gaat? Of anders gezegd: waar zitten de zwakke plekken?

„Heel belangrijk is een vroege eerste selectie. Vanwege het veranderende klimaat zullen de luizen gemiddeld genomen steeds vroeger aanwezig zijn. Daar moeten we de komende jaren meer op verdacht zijn; ook wanneer we een wat strengere winter hebben gehad. Vuistregel is dat wanneer 40 procent van de aardappelen boven komen een eerste ronde door het gewas gemaakt moet worden. Dat kan een korte controleronde zijn, maar als je maar iets verdachts vindt, moet je er meteen vol op zitten met de selectie. Bij 50 procent boven moet ook de eerste minerale olie erop. Ook dat blijft heel belangrijk, met name om overdracht van Y-virus te voorkomen. Voor pootgoedtelers is het waarschijnlijk een open deur, maar toch wil ik het nog eens benoemen: minerale olie moet strikt wekelijks worden gespoten om nieuw gevormd blad te beschermen. Verder zullen we zuinig moeten zijn op de nog beschikbare systemische luisdoders, zoals Gazelle® en Sivanto Prime. Deze middelen zijn extra belangrijk in de strijd tegen het bladrolvirus. Dit is een persistent virus dat na het aanpakken van de luis eerst een 24 uur in zijn lijf moet rijpen. Daarna is de luis de rest van zijn leven in staat om virus over te brengen. Groot voordeel van systemisch opgenomen middelen is dat het de luis doodt voordat hij virus kan overbrengen. Alleen met luisdoders krijg je dus de kans om de luis te doden voordat de besmetting plaatsvindt.”

Hoe zit het met de inzet van luizengaas? Wanneer is dit zinvol (en wanneer niet?)

„Ook hier ga ik graag even terug in de tijd. Tot ongeveer halverwege de jaren '80 werd er veel met gaaskassen gewerkt. Daarna raakten deze geleidelijk in onbruik door de opkomst van sterke systemische luismiddelen. Met de huidige virusdruk en de al eerder genoemde 'verzwakking' van de middelen, zou ik zeggen: goed dat ze terug zijn. Zeker voor het hoogwaar-

„Er gebeuren op dit moment zo veel interessante dingen in de pootaardappelteelt. We gaan de mogelijkheden van AI ontdekken, de selectierobot komt eraan. Er komt heel veel data beschikbaar waar we veel kennis uit kunnen halen. Ik zou daar best nog wel een tijdje mee willen stoeien!” Tjalling Douma is zijn enthousiasme nog lang niet verloren als het over de pootaardappelteelt gaat. In april gaat hij na 34 dienstjaren bij Agrico met pensioen. Wat hem betreft had dat nog niet persé gehoeven. „Maar ik wil ruimte maken voor jonge collega's die net zo gedreven zijn als ik. En ja, iets meer tijd voor de volkstuin en voor mijn kleinkinderen is toch ook wel fijn.”

Misschien eerst maar terugblik op 45 werkzame jaren in de pootaardappelteelt: welke wijze lessen heeft dit opgeleverd?

„Ten eerste dat er voor elk probleem altijd weer een oplossing komt. We hebben bijvoorbeeld vreselijke virusjaren gehad. Dan denk ik vooral aan het jaar 1976; nog steeds een ijkpunt voor de oudere telers. Bijna 60 procent van alle pootgoed is toen verlaagd of afgekeurd. Er was toen héél erg veel bladrol. Dat gaf toen wel de nodige paniek. Toch hebben we de teelt weer prima onder controle gekregen. Vooral met creatief en innovatief denken en doen. Een andere les is dat grootschaligheid en kwaliteit elkaar niet in de weg hoeven te zitten. De afgelopen decennia zijn de arealen en ook de opbrengsten enorm gegroeid. Dan denk ik opnieuw aan de jaren '70: toen hadden we nog einddata voor de loofdoding - rond 10 juli - en was een opbrengst van 20 tot 22 ton per hectare heel gangbaar. Nu zitten we aan het dubbele. Tegelijkertijd hebben telers de productkwaliteit nooit uit het oog verloren. Daarin zijn zij - en ook de hele keten eromheen - blijven investeren. Dat maakt dat we overal ter wereld nog steeds als 'top of the bill' in pootaardappelen worden gezien. Wat ook een enorme vlucht heeft genomen is de automatisering. Ik herinner me nog de eerste discussies over palletiseermachines: die had een gemiddelde pootgoedteler toch niet nodig? Maar een paar jaar later hadden ze er bijna allemaal

‘DEEP LEARNING

EN SELECTIEROBOTS

GAAN EEN GROTE ROL SPELEN

IN DE STRIJD TEGEN VIRUS’

dige segment, zoals eerste- en tweedejaars mini-knollen, is het een bescherming die veel zekerheid biedt. Met name voor de vatbare rassen zie ik het als een zeer zinvolle investering.”

De laatste jaren is er ook veel aandacht voor (visuele) verwarringstechnieken, zoals afdekken met stro, graanstroken zaaien of ruggen wit spuiten.

Hoe kijkt u daarnaar?

„Hoewel dit nog wat in de ontwikkelfase zit, is het goed om dit te blijven uittesten. Tussen de ruggen stro aanbrengen lijkt op dit moment de beste resultaten te geven, dus daar moet misschien maar de nadruk komen te liggen. Tegelijkertijd zeg ik: het is geen wondermiddel. Bij een hoge luisdruk zie ik zelfs wat risico's: zo'n strodek moet platgezegd niet afleiden van een goede bestrijding met minerale olie, pyrethroiden en luisdoders. Verwarringstechnieken kunnen een aanvulling zijn tegen virusoverdracht, maar de basis blijft een strak, gesloten spuitschema.”

Welke rol speelt de bemesting bij de virusbestrijding?

„Met een precieze bemesting kun je zeker sturen in de bescherming van je teelt. Wees je ervan bewust dat teveel nitraat de plant aantrekkelijker maakt voor luizen, dus beperk het gebruik hiervan. Kali zorgt juist voor sterkere celwanden en dus een meer weerbare plant. Ook silicium speelt hierin een rol. Dit kun je tijdens poten meegeven of later in het seizoen als plantversterker. We weten hier nog niet alles van, maar we zien wel dat hier mogelijk liggen om het gewas weerbaarder te maken.”

Het aardappelbladrolvirus is een persistent overgedragen virus. Dat betekent dat als een bladluis eenmaal besmet is, deze het virus blijft afgeven.

Tot slot nog een blik in de toekomst: welke tools gaan ons de komende jaren verder helpen in de strijd tegen virussen?

„Dan denk ik als eerst aan de ongekende - en deels ook nog onbekende - mogelijkheden van Deep Learning en AI. De afgelopen decennia is er enorm veel kennis opgebouwd rondom ziekten en plagen in aardappelen. Er is dus veel data beschikbaar waar we heel veel vergelijkend onderzoek mee kunnen doen. Door teeltjaren in al z'n facetten met elkaar te vergelijken, zijn er wetmatigheden uit te halen. Daar kunnen we zeker van leren.

De komende jaren zal er nog véél meer digitale informatie

beschikbaar komen, die we ook via AI heel nauwkeurig kunnen analyseren en vertalen naar betere, ras-specifieke bestrijdingsstrategieën. Hoe dat precies gaat, weet ik niet. Maar dát het gaat gebeuren is zeker. Ook van de selectierobot verwacht ik veel goeds, met name tijdens de vroege selectie. Door steeds betere algoritmes zal deze machine op den duur beter, constanter en vooral eerder kunnen zien of een plant met virus besmet is. Dat kan wel eens een hele belangrijke gamechanger worden in de pootaardappelteelt.”

Gazelle® is een geregistreerd handelsmerk van CertisBelchim

ADVERTORIAL

CASHBACK ACTIE PROPULSE

Meld je aan
voor de Propulse
Cashback actie:

SCAN ME

€12,50 retour per can (van 5 liter)!

Afgelopen bietencampagne is Propulse met veel succes toegepast.
We willen dit succes graag met u delen.

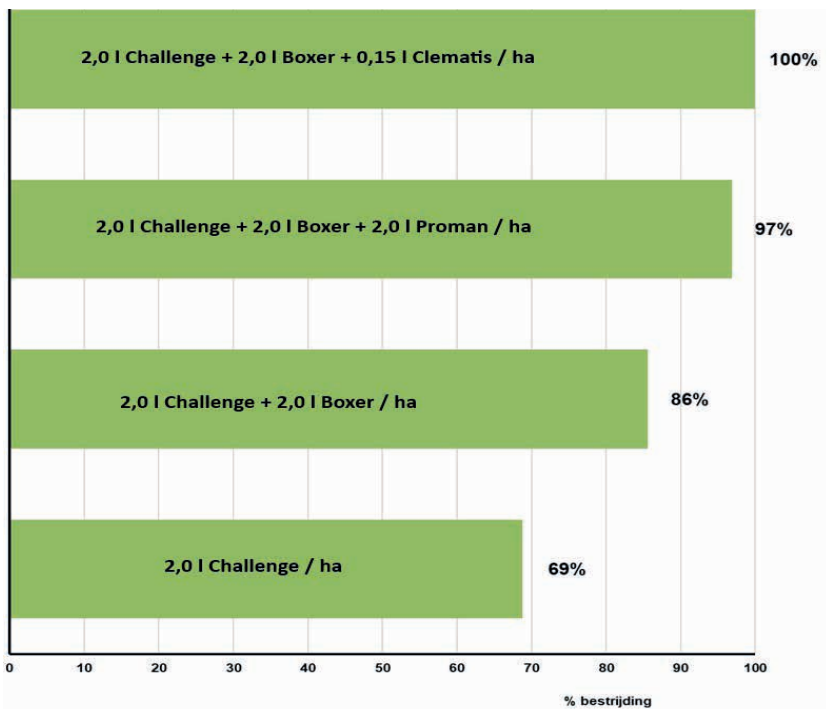
ONKRUIDBESTRIJDING IN AARDAPPELEN: BREDE MIX MET CHALLENGE IN DE BASIS

De toelating voor de actieve stof metribuzin is afgelopen jaar komen te vervallen. Dit betekent dat middelen als Sencor en Arcade® dit seizoen niet meer gebruikt mogen worden. Een goed alternatief voor seizoen 2026 is een brede herbicidenmix met het middel met Challenge in de basis, zo blijkt uit resultaten van het proevenplatform 2025 in Lelystad.

Op de locatie in Lelystad waren de volgende onkruiden aanwezig: zwaluwtong, straatgras, kamille, zwarte nachtschade, hanenpoot, klein kruiskruid, muur en melganzevoet.

Op de foto links is het onbehandelde veldje te zien. Rechts het veldje waar alleen 2,0 l Challenge is toegepast.

Op het proefveld zijn verschillende combinaties van middelen toegepast. In onderstaande grafiek zijn de resultaten hiervan weergegeven.

Conclusie

Voor een goed resultaat is een brede mix noodzakelijk met Challenge in de basis.

Advies onkruidbestrijding in aardappelen 2026:

- Consumptie-aardappelen
2,0 l Challenge + 2,0 l Boxer + 0,1 - 0,2 l Clematis
(eventueel aangevuld met 2,0 l Proman®/ha)
- Pootaardappelen
1,0 - 2,0 l Challenge + 2,0 l Boxer + 2,0 l Proman /ha
- Zetmeelaardappelen
0,75 - 2,0 l Challenge + 2,0 - 3,0 l Boxer® + 0,15 - 0,2 l Clematis/ha

Spuit ruim voor opkomst en gebruik voldoende water.

Proman® is een geregistreerd handelsmerk van CertisBelchim
Boxer® en Arcade® zijn een geregistreerde handelsmerken van Syngenta

ADVERTORIAL

SIVANTO[®] prime

NIEUW

Nieuw in bieten

Effectieve aanpak van bladluizen en andere insecten

Voor meer informatie over Sivanto Prime, bezoek agro.bayer.nl of vraag ernaar bij uw lokale distributeur en/of adviseur.
Gebruik gewasbeschermingsmiddelen veilig. Lees vóór gebruik eerst het etiket en de productinformatie.

MEER INZICHT IN TEELTRISICO'S MET PREVENTIEVE FUSARIUMTOETS

Onderzoeksinstituut HLB - De Groene Vlieg biedt sinds een aantal maanden een nieuwe dienst aan: een grondanalyse om fusarium op te sporen. „Met deze toets kunnen uientelers inzicht krijgen in het ziekterisico van hun geplande uienpercelen voor het nieuwe teeltseizoen”, vertelt accountmanager Sanne Graafstra, die nauw betrokken is bij de opzet en het uitrollen van de toets. **Akkerbouw Koerier** sprak met haar.

Om te beginnen: hoe werkt de fusariumtoets?

„De fusariumtoets wordt uitgevoerd op grond van percelen die telers bij ons hebben aangemeld. Van één grondmonster worden eerst twee sub-monsters gemaakt. Eentje wordt direct geanalyseerd op de aanwezigheid van fusarium, de andere wordt eerst drie dagen op kweek gezet bij 25 graden, waardoor er een optimaal klimaat ontstaat voor de schimmel. Mocht de schimmel in te lage hoeveelheid aanwezig zijn in het directe monster, dan kan deze alsnog worden opgespoord via het opgekweekte monster. Hiermee kunnen ook zeer lage besmettingen worden gedetecteerd. Voor de toetsing wordt gebruik gemaakt van de PCR-techniek. Dit is een wereldwijd bekende techniek waarmee stukjes erfelijk materiaal - DNA - in zeer lage concentraties kunnen worden opgespoord. Wij gebruiken de PCR-techniek al vele jaren voor het identificeren van Globodera en Pallida-aaltjes en het aantonen van virus in aardappelknollen. En nu dus ook om de schimmel *Fusarium oxysporum f. sp. cepae* op te kunnen sporen.”

Hoe betrouwbaar is de toets?

„De PCR-techniek is zeer betrouwbaar. Uit alle aanwezige schimmels in het grondmonster wordt specifiek deze fusariumsoort gedetecteerd. Als er al sprake is van enig risico in betrouwbaarheid, dan zit dat hooguit bij de grondmonstername. Volgens het door Wageningen UR opgestelde protocol dient er één monster te worden genomen per maximaal vier hectare. Als dat deugdelijk en ‘eerlijk’ gebeurt, dan geeft dat een betrouwbare analyse voor wat betreft de aanwezigheid van fusarium. Om zeker te weten dat dit protocol zo goed mogelijk wordt nageleefd - en een onbetrouwbare analyse en rapportage min of meer uit te sluiten - worden de monsters voor nu door medewerkers van HLB De Groene Vlieg gestoken.”

De toets geeft - zoals jullie het zelf beschrijven - ‘inzicht in het ziekterisico van het geplande uienperceel’.

Hoe concreet maken jullie dat inzicht voor de teler?

„Op basis van onze analyse wordt elk monster ingedeeld in een besmettingsklasse. Op dit moment zijn dat er vijf: niet aantoonbaar besmet, licht besmet, matig besmet, zwaar besmet en zeer zwaar besmet. De teler krijgt in een eenvoudig en compact rapport te zien in welke klasse zijn monster is ingedeeld.”

Sanne Graafstra: „Fusarium komt in alle gronden voor en kan dus overal hard toeslaan.”

Geven jullie ook advies hoe de teler het beste kan handelen op basis van de aangegeven besmettingsklasse?

„Nee, wij geven nu alleen de besmettingsklasse aan. Wij zijn door de onderzoeksgroep Uireka aangewezen als uitvoerder van deze toets op grotere schaal. Het adviesmodel moet nog ontwikkeld worden. De vertaalslag van de uitkomst ligt daardoor nu bij de teler zelf - al dan niet in samenspraak met zijn of haar adviseur. Zij kunnen op basis van de uitslag bijvoorbeeld van perceel wisselen of de rassenkeuze aanpassen. Ook kan het aanleiding zijn de teelt anders op te pakken, bijvoorbeeld door uien op ruggen te gaan telen. Hoe dan ook blijft elke vorm van advisering rondom fusarium in uien erg complex. Er zijn zoveel factoren die meespelen bij het voorspellen van de ziekte. Denk aan de weersomstandigheden, de teeltwisseling en de perceelsgeschiedenis. En niet te vergeten: de rol die groenbemesters en onkruiden spelen als waardplanten voor de schimmel. Hoe moet je die wegen en beoordelen?

De fusariumtoets zie ik als een extra handvat voor telers om een inschatting te maken van het fusarium-risico. Niets meer en ook niet minder. Dit neemt niet weg dat ook wij meer kennis willen opdoen over de ziekte, onder andere bij telers die de toets hebben laten uitvoeren. Komend najaar willen we daarom een vragenlijst naar hen toe sturen om de risicoklasse te kunnen vertalen naar een advies. Hoe zijn de uien geteeld? Zijn er speciale maatregelen genomen tegen fusarium? Wat zie je terug in de partij van een getoetst perceel? Dat soort vragen kunnen helpen om de toets verder te verfijnen en mogelijk ook meer richting te geven aan de beslissingen die telers op basis van de toets kunnen nemen.”

Wanneer is het zinvol om fusariumtoets te laten uitvoeren?

„Ik zou zeggen: het is zinvol voor alle percelen waar uien op komen te staan. Fusarium komt in alle gronden voor en kan dus - zeker onder ongunstige omstandigheden - ook overal hard toeslaan. Afgelopen jaar hebben we meerdere voorbeelden gezien van partijen die op het oog heel mooi schoon de bewaring in gingen en een paar weken later met veel tarra weer uitgeschuurd moesten worden. Zoiets kost de teler veel geld. Wat ik maar zeggen wil: fusarium is en blijft een zeer

ongrijpbare schimmel en met een toets voorafgaand aan de teelt heb je in ieder geval meer kennis voorhanden om de risico's af te wegen.”

Hoe lang duurt het voordat telers de uitslag krijgen?

„Doorgaans is dat binnen twee of drie weken. Dit hangt deels af van het aantal monsters dat we binnenkrijgen. Zijn dat er in een bepaalde periode veel, dan kunnen we sneller een monsterplaat volmaken. Hoe sneller de plaat vol is, hoe eerder we kunnen analyseren en rapporteren.”

Hoe groot is de belangstelling voor de toets?

„Sinds begin november - toen we zijn gestart met het aanbieden van de toets - hebben we (tot de tweede week van februari, red.) ruim 200 toetsen uitgevoerd. Veel monsters zijn afkomstig uit de oudere of intensievere uienteeltgebieden zoals Zeeland en Flevoland. Maar ook vanuit de nieuwere teeltgebieden op het Oostelijke en Zuidelijke zand krijgen we aanvragen voor toetsingen. Zoals eerder gezegd: fusarium komt in elke grond voor - ook wanneer er geen enkel verleden is met de uienteelt.”

Zijn het alleen uientelers die grond laten toetsen of zijn er ook andere gegadigden?

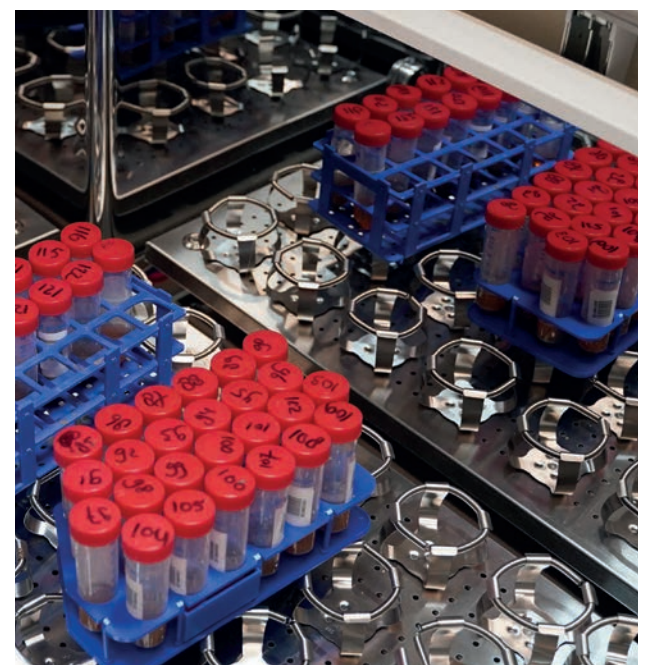
„Het overgrote deel van de grondmonsters - ik schat zo'n 95 procent - is afkomstig van uientelers. Maar we toetsen ook voor andere belangstellenden. Zo hebben we afgelopen winter bijvoorbeeld een aantal analyses uitgevoerd voor uienproefvelden van middelenfabrikanten en percelen waar men moederbollen wil telen voor de productie van uienzaad.”

Welke verwachtingen hebben jullie van de toets voor de komende jaren?

„Fusarium blijft een hot topic in de uienteelt - zeker in jaren wanneer het massaal de kop op steekt. We merken het ook aan de aandacht die ervoor is binnen Uireka; onderzoek naar fusarium staat heel hoog op de agenda. Hopelijk kunnen wij de komende jaren met data van telers die de toets hebben gedaan bijdragen aan een betere beheersing van de ziekte en - op langere termijn - ook aan een adviesmodel voor telers.”

Tot slot: wat kost de fusariumtoets?

„De complete toets - bemonsteren, analyse en rapportage - kost € 200 voor percelen tot vier hectare. Is het uienperceel groter, dan kost het per vier hectare € 155 meer. Voor een perceel van bijvoorbeeld tien hectare komt dat neer op € 200 + € 155 + € 155 = € 510 per hectare.”

Van één grondmonster worden eerst twee sub-monsters gemaakt. Eentje wordt direct geanalyseerd op de aanwezigheid van fusarium, de andere wordt drie dagen op kweek gezet bij 25 graden, waardoor er een optimaal klimaat ontstaat voor de schimmel. Mocht de schimmel in te lage hoeveelheid aanwezig zijn in het directe monster, dan kan deze alsnog worden opgespoord via het opgekweekte monster.

‘BREDE SPUITMIX MET SOBERAN HOUDT MAÏS PRIMA SCHOON’

Loonbedrijf Reinders - Van Rijswick in Beesel (Lb.) is van vele markten thuis. Behalve in tal van werkzaamheden voor akkerbouwgewassen, zijn ze ook breed actief in de maïsteelt. Onkruiden in maïs gaan ze al jaren te lijf met een brede middelenmix met Soberan aan de basis. „Als loonbedrijf worden we afgerekend op het resultaat”, zegt Karel van Rijswick. „De maïs móet schoon zijn. Met Soberan in de mix lukt ons dat eigenlijk altijd goed.”

Het is begin februari en eindelijk weer eens meerdere graden boven nul. Twee medewerkers van loonbedrijf Reinders - Van Rijswick durven het aan om buiten wat machines schoon te spuiten. Twee anderen zijn in de werkplaats bezig met machineonderhoud. „Op dit moment hebben we het rustig. Dat geeft ons tijd om onze plannen voor komend seizoen nog eens door te nemen”, zegt mede-eigenaar Karel van Rijswick terwijl hij koffie serveert. Ook is hij in afwachting van een nieuwe(re) veldspuit - een zelfrijdende Agrifac van 33 meter met luchtondersteuning en 25 centimeter dopafstand - die vandaag of morgen geleverd gaat worden. „Met deze machine behalen we een DRT-klasse van 97,5 procent en mogen we vrijwel alle toegelaten middelen spuiten. Hopelijk kunnen we daar weer een jaar of tien mee vooruit, al weet je dat tegenwoordig nooit zeker....”

Veel werk voor akkerbouwers

De meeste werkzaamheden van het loonbedrijf - zo’n 60 tot 70 procent - zijn gericht op de akkerbouw. Van Rijswick vertelt dat er in zijn werkgebied relatief veel kleine tot middelgrote akkerbouwbedrijven zijn, vaak van wat oudere ondernemers zonder opvolger. Voor die groep zijn eigen machines en werktuigen niet altijd rendabel te maken. „Om die reden hebben we bijvoorbeeld behoorlijk wat werk in de aardappelen - met onder meer twee pootmachines en vier rooiers. Gelukkig worden de meeste aardappelen over een langere periode afluand geleverd, waardoor we het rooiwerk kunnen spreiden van eind juli tot vaak wel eind november. Daardoor komen we niet zo gauw in de knel met al het andere oogstwerk”, zo vertelt de loonwerker. De laatste jaren krijgt het loonbedrijf ook steeds meer spuitwerk erbij, omdat kleinere en/of oudere telers niet meer willen investeren in een nieuwe veldspuit. „In die zin wordt ons werkveld steeds breder en gaat het loonwerk meer en meer in de richting van complete ontzorging van onze klanten. Steeds meer boeren leggen het landwerk in onze handen; dat vergroot niet alleen onze verantwoordelijkheid, maar vraagt ook steeds meer kennis van zaken over alles wat met teelt en gewasbescherming te maken heeft.”

Karel van Rijswick (rechts) runt samen met compagnon Erik Reinders het loonbedrijf Reinders - Van Rijswick in Beesel (Lb.). Het bedrijf richt zich in de volle breedte op de akkerbouwgewassen (o.a. aardappelen, bieten, graan en cichorei) en veehouderijgewassen (maïs en grasland). Jos Leenders (links) is teeltadviseur akkerbouw, maïs en grasland bij Agrifirm.

hij wel dat er steeds vaker voor granen wordt gekozen - onder meer vanwege de rustgewasverplichting. „Voor ons maakt het niet zoveel uit wat telers kiezen. We hebben voldoende capaciteit voor hakselen én voor dorsen.”

Soberan aan de basis

Voor de onkruidbestrijding in maïs laat de loonwerker zich al vele jaren adviseren door Jos Leenders van Agrifirm - die ook bij het gesprek aanwezig is. Hij vertelt dat er door de grote variatie in grondsoorten - van licht zand tot zware rivierklei - een behoorlijk variatie in onkruiden is. Daar komt bij dat op ‘veehouderijpercelen’ traditioneel veel meer maïs wordt geteeld dan op akkerbouwgrond - waar maïs meestal meedraait in een breder bouwplan. „Hierdoor zien we op de traditionele maïspercelen vooral gladvingergras verder oprukken, terwijl we op de akkerbouwpercelen steeds meer op doornappel moeten letten.” Om het complete palet aan onkruiden goed te kunnen bestrijden wordt een tamelijk vaste, brede spuitmix toegepast. Daarbij staat het middel Soberan* (1,5 - 2,25 l/ha) aan de basis. „Met Soberan hebben we al vele jaren goede ervaringen”, zegt Leenders. „Het is veilig, geeft nooit gewasreacties en het belangrijkste: het werkt gewoon heel goed.” Ook Van Rijswick is zeer tevreden over de prestaties het middel. „Als loonwerker worden we afgerekend op het resultaat. De maïs móet zuiver zijn. Met Soberan in de mix lukt ons dat eigenlijk altijd goed.” Ook belangrijk is dat de onkruidbestrijding met één bespuiting klaar is. „Tot nu toe lukt ons dat nog aardig goed. Slechts heel af en toe is er een tweede onderblad-bespuiting tegen haagwinde nodig. Vaak zijn dat kleipercelen die direct langs de Maas liggen; dat is dus echt heel lokaal.”

Gladvingergras is leidend

Ter versterking van de Soberan-mix worden de middelen Callisto® (of waar dat nog mogelijk is Calaris®), Frontier® optima, Samson® en Kart® bijgevoegd. „Daarmee hebben we voor zeker 85 procent van de percelen de optimale mix”, aldus Van Rijswick. Leenders voegt toe dat de dosering van Soberan vooral wordt afgestemd op de aanwezigheid van gladvingergras. „Is dit gras een groot probleem? Dan gaan we omhoog van 1,5 naar 2,25 liter per hectare.” Op herfst-geploegde kleipercelen waar grote kamille-planten de winter hebben overleefd wordt vaak nog wat Peak® aan mix toegevoegd. En is haagwinde een

‘OP DE TRADITIONELE MAÏSPERCELEN ZIEN WE VOORAL GLADVINGERGRAS STEEDS VERDER OPRUKKEN’

Snijmaïsteelt onder druk

Voor wat betreft de maïsteelt is er nogal wat variatie in het gebied. Van Rijswick schat dat een kleine 50 procent van zijn klantenbestand voor een echt snijmaïsras kiest. „Dat zijn bijna altijd melkveehouderijbedrijven.” Nog eens ruim 30 procent kiest voor een dubbeldoelras en de restende 20 procent teelt een echte korrelmaïs. „Dat zijn vaak akkerbouwers.” Volgens de loonwerker staat vooral de snijmaïsteelt onder druk vanwege het verdwijnen van melkveebedrijven. „Dat areaal wordt elk jaar iets kleiner.” De arealen voor dubbeldoel- en korrelmaïs blijven vooralsnog redelijk stabiel, al ziet

specifiek probleem, dan worden Samsom en Kart ingeruild voor Monsoon Active, omdat dit middel een iets langere werking hierop heeft, zo besluit Leenders.

* Van het maïsherbicide Laudis zijn verschillende merknamen. Soberan is net als Iternis hetzelfde product als Laudis.

Calaris®, Callisto® en Peak® zijn geregistreerde handelsmerken van Syngenta
Frontier® optima is een geregistreerd handelsmerk van BASF
Kart® is een geregistreerd handelsmerk van Corteva Agriscience
Samson® is een geregistreerd handelsmerk van ISK Biosciences Europe N.V.

MEER PLAGEN IN BIETEN DOOR VERGROENING

Als belangrijkste oorzaken voor de toename van plagen in bieten zien beide mannen het wegvallen van 'straffe' insecticiden en de toename van groenstroken en groenbemesters - die vaak veel langer op land blijven staan dan vroeger. „Insecten hebben daardoor meer mogelijkheden om zich te vermeerderen en de winter te overleven. Daar zitten veel nuttige insecten bij, maar helaas ook veel schadelijke”, aldus Huizenga.

Preventieve maatregelen om insectenschade te verminderen zijn er volgens beide adviseurs niet veel. Kunst noemt het zaaien van gerst als stuifdek, samen met de bieten. „Voor emelten is die gerst een soort alternatief voer; we zien dat de schade in bieten daardoor vermindert.” Ook kunnen telers die (vanuit het verleden) schade verwachten, een preventieve bodemcheck doen. Kunst: „Emelten komen relatief vaak voor op gescheurd grasland. Hiervoor kun je voorafgaand aan de bietenteelt een stukje zode in zout water leggen. Als er emelten komen boven drijven, dan kun je eventueel nog een extra grondbewerking uitvoeren en de bieten wat later zaaien.” Wie ritnaalden verwacht, kan voor het bieten zaaien een paar aardappelen in de grond stoppen. „Komen daar ritnaalden in, dan kan het toevoegen van granulaat bij het zaaien een overweging zijn.” Beide mannen benadrukken dat van deze preventieve checks en ook van granulaten geen wonderen verwacht mogen worden. Kunst: „Het beste is natuurlijk om op risico-gronden helemaal geen bieten te telen. Maar ja, dat kan niet elke teler zich permitteren.”

‘Geen reden om achterover te leunen’

Een plaag die afgelopen jaar een minder grote rol heeft gespeeld zijn de luizen. Kunst vertelt dat in zijn (zand/dal)werkgebied maar weinig telers een bespuiting daartegen hebben uitgevoerd. Op de Noordelijke klei waren er volgens Huizenga juist wél meerdere regio's met een behoorlijke luisdruk. „Ik denk dat op zeker een kwart van alle Noordelijke kleipercelen tegen luis is gespoten. Dat is toch wel een opvallend verschil met het zand/dal-gebied, waar je toch eerder een hoge luisdruk zou verwachten.” Kunst oppert dat veel Noordelijke pootgoedtelers sowieso al scherp zijn op luis vanwege mogelijk virusbesmettingen. „Misschien zijn zij zich meer bewust van de aanwezigheid van luis en doen ze er eerder iets tegen.” Volgens Huizenga zijn de bespuitingen hoe dan ook nuttig en zinvol geweest. „Vergelingsziekte hebben we hier vrijwel niet gezien.”

Hoewel luizen (en vergelingsziekte) in 2025 beheersbaar waren, is er volgens beide mannen zeker geen reden om op dit vlak achterover te leunen. „De afgelopen jaren is het aantal systemische luizenmiddelen enorm uitgedund. Komend seizoen hebben we in bieten de keuze uit twee middelen, wat toch een behoorlijk smalle basis is. Daar komt bij dat we de niet-selectieve pyrethroiden eigenlijk niet meer willen gebruiken vanwege de schadelijk effecten op andere, nuttige insecten. Ook die moet je dus eigenlijk wegstrepen. Tegelijkertijd zijn de

Eric Huizenga (links) en Jan Kunst zijn allebei werkzaam als buitendienstmedewerker Agronomie bij Cosun Beet Company. Huizenga heeft Noord-Groningen als werkgebied. Kunst is werkzaam in Noord- en West-Drenthe, Noord-Overijssel, Zuidoost-Friesland en Midden-Groningen. Beide mannen zijn ook werkzaam als adviseur bij WPA Robertus.

omstandigheden voor luizen alleen maar gunstiger geworden - denk aan een warmer klimaat, meer milde winters en langer groen blijvende akkers. Dat samen maakt het luizenprobleem naar de toekomst toe alleen maar groter”, aldus Huizenga.

Buteo Start: toekomstbestendige aanwinst

Beide mannen zijn dan ook verheugd dat er voor komend seizoen twee nieuwe middelen tegen luis beschikbaar zijn: Buteo Start (als zaadbehandeling) en Sivanto Prime. Zaaizaad behandeld met Buteo Start biedt in de eerste plaats

bescherming tegen bovengrondse insecten - zoals bietenkever, springstaarten en aardvlooien - tijdens de eerste fase van de groei (tot ca. 4-bladstadium). Daarnaast heeft het ook een werking op o.a. emelten, ritnaalden en (vroeg) bietenvlieg. Verder werkt Buteo Start ook tegen luizen, ongeveer tot het 4- tot 6-bladstadium. „Met name bij een vroege luisvlucht is dit een heel belangrijke plus van het middel. Luizen krijgen zo geen kans om vroeg tot ontwikkeling te komen, waardoor ze ook geen vroege basis kunnen leggen voor vergelingsziekte. Bijkomend voordeel is dat Buteo Start - in tegenstelling tot pyrethroiden - geen schade toebrengt aan nuttige insecten. Hierdoor is het middel een hele goede en toekomstbestendige aanwinst voor de bietenteelt”, vindt Kunst. Volgens hem hebben veel zaadfirma's en telers het middel overigens al 'op waarde geschat' bij de zaadbestelling. Cijfers laten zien dat ca. 40 procent van alle bestelde bietenzaad behandeld is met Buteo Start.

Sivanto Prime: sterk, snel en breed

Het andere nieuwe middel tegen bladluizen in bieten is Sivanto Prime. Hiermee worden zowel zwarte bonenluis als groene perzikbladluis goed bestreden. Huizenga vertelt dat Sivanto Prime ingezet kan worden tot het 9-bladstadium van de bieten en dat het behalve luizen ook vroege bietenvlieg, bietenkever, springstaart, trips en aardvlooien bestrijdt. „In die zin kan Sivanto Prime een mooie aansluiting zijn op Buteo Start; met deze combi ben je in de belangrijkste fases van de teelt gedekt tegen vrijwel alle belangrijke schadelijke insecten.” Voorwaarde hiervoor is overigens wel, zo benadrukt Huizenga, dat in het voorgaande teeltjaar geen Sivanto Prime is ingezet; dit in verband met mogelijke overschrijding van de MRL. Buteo Start en Sivanto Prime bevatten namelijk dezelfde werkzame stof (*flupyradifurone, red.*).

Kunst benadrukt tot slot graag nog het relatief gunstige profiel voor nuttige insecten en het feit dat Sivanto Prime een reguliere toelating heeft gekregen. „Dat zijn allebei punten die dat ervoor zorgen dat Sivanto Prime aan de goede kant van de streep staat voor wat betreft z'n houdbaarheid. Dat soort zaken worden steeds belangrijker voor de praktijk: goede middelen op de markt brengen is mooi, maar nog mooier is dat ze ook toekomstbestendig zijn en behouden kunnen blijven voor de praktijk.”

‘SIVANTO PRIME SLUIT MOOI AAN OP BUTEO START; MET DEZE COMBI BEN JE GEDEKT TEGEN VRIJWEL ALLE BELANGRIJKE SCHADELIJKE INSECTEN.’

ADVERTORIAL

VERANGO®

Verzeker je opbrengst met Verango

- Effectief tegen alle aaltjes
- Geeft een vitaler aardappelgewas en daardoor extra meeropbrengsten
- Gebruikersvriendelijk. Dosering slechts 0,625 l/ha

Voor meer informatie over Verango, bezoek agro.bayer.nl of vraag ernaar bij uw lokale distributeur en/of adviseur.

Gebruik gewasbeschermingsmiddelen veilig. Lees vóór gebruik eerst het etiket en productinformatie.

‘OP DIT MOMENT KIJKEN WE NIET VEEL VERDER DAN EEN JAAR VOORUIT’

Hoe ziet de toekomst van de gewasbescherming eruit? En hoe investeer je in die toekomst? Als er één bedrijf is dat hier antwoorden op zou moeten hebben, dan is het Timmermans Agri-Service in America (Lb.). Met maar liefst tien zelfrijdende veldspuiten behoort het bedrijf tot de grootste ‘gewasverzorgers’ van Nederland. Toch vindt Harm Timmermans het bijzonder lastig om vooruit te kijken. „Er zijn op dit moment zóveel onzekere factoren. Met name op het gebied van beleid en regelgeving; daarin kan ik nauwelijks een rode draad ontdekken. Daar komt bij dat de rentabiliteit bij boeren en tuinders steeds meer onder druk staat. Dat remt investeringen en innovaties, ook bij ons. Wij kijken op dit moment nauwelijks verder dan een jaar vooruit. We proberen met ons machinepark operationeel te blijven. Voor verdere verduurzaming of nieuwe technieken is nu even geen plaats.”

„Ik ben van nature een optimist en zie altijd wel kansen. Maar op dit moment tref je iemand die toch wat minder positief gestemd is.” Harm Timmermans zegt het meteen maar aan het begin van het gesprek. En hij werpt ook direct een paar prangende vragen op: „Wát willen we in Nederland met de land- en tuinbouw? Kunnen we hier blijven telen? Willen we écht dat boeren en tuinders blijven bestaan? Zo ja, dan zal het beleid drastisch moeten veranderen. Hoe? Dat maakt me niet eens zoveel uit. Als er maar duidelijkheid en perspectief komt. Met name op het gebied van gewasbescherming. Een heldere koers, een rode draad. Nu is er vooral sprake van ontmoediging en stilstand. Dat is het ergste wat er is.” Als voorbeeld haalt hij de slateelt aan, waarvan de opkweek voor een flink deel naar België zal verschuiven. „Daar mogen ze nog middelen in de opkweekfase gebruiken die in Nederland niet toegelaten zijn. De slaplantjes blijven dan een paar weken in België en komen daarna terug naar Nederland. Soortgelijke acties komen er ook aan voor andere groentegewassen. Is dat wat we willen? We jagen telers weg uit Nederland en dat is alles behalve duurzaam. Zo zie ik het.”

Twee nieuwe zelfrijders erbij

Hoewel Timmermans wat terughoudend is met grote investeringen, blijven deze wel doorgaan. De voorkeur ligt nu bij bewezen techniek die zagezegt ‘hun geld vrijwel zeker opbrengen’. Zo zijn er afgelopen seizoenen twee zelfrijdende Agrifac’s bij gekomen, waarmee het totaal op tien komt. „Het is simpel: we zijn dienstverlener in gewasverzorging en moeten klaarstaan voor onze klanten. Met onze zelfrijders zijn we maximaal slagvaardig en kunnen we vrijwel alle telers en teelten in dit gebied bedienen. Bovendien zijn de machines breed inzetbaar, zowel in gewasbescherming als in allerlei vormen van bemesting. Daarmee blijven ze voorlopig de ruggengraat van ons bedrijf.”

Timmermans benadrukt dat de nieuwe zelfrijders tamelijk basic zijn uitgerust; dat wil zeggen: zonder geavanceerde precisie-technieken. „Twee jaar geleden hebben we nog voor € 125.000 geïnvesteerd in cameratechnieken (met pulserende doppen) op een van de spuiten. Maar die camera’s kunnen

Harm Timmermans is eigenaar van Timmermans Agri-Service in America (Lb). Het bedrijf is gespecialiseerd in gewasbescherming (gewasverzorging) van alle voorkomende groenten- en akkerbouwgewassen. Het bedrijf beschikt onder meer over tien zelfrijdende veldspuiten (alle Agrifac). Timmermans Agri-Service heeft 15 medewerkers in dienst.

over twee of drie jaar waarschijnlijk weer de prullenbak in, omdat ze dan alweer verouderd zijn. Bovendien merken we dat onze klanten op dit moment niet bereid zijn om iets extra’s te betalen voor precisie-technieken. Als we niets door kunnen berekenen in onze tarieven, dan houdt het voor ons ook een keer op.”

‘Wetgeving loopt achter bij techniek’

Timmermans benadrukt dat hij voor precisie-technieken - waaronder ook de spotsprayer - zeker toekomst ziet, maar dat de mindset daarvoor op dit moment niet goed is. „Telers willen best vooruit in op het gebied van precisie-besputting

en -bemesting, maar met de huidige prijzen voor onder meer aardappelen, sla en prei houden zij de handen op de knip. Verder zie ik dat de wetgeving op dit vlak nog steeds achterloopt. Welke middelen mag je wel en niet met nieuwe technieken spuiten? En wat zijn de voorwaarden daarvoor? Echt duidelijk is dat nog niet.”

Resistente rassen

Ook buiten de spuittechniek blijft de vooruitgang in gewasbescherming volgens hem een lastig en ingewikkeld traject. „Neem de keuze voor rassen met betere resistenties tegen ziekten en plagen. In de praktijk zitten daar best wel wat haken en ogen aan. Er komen bijvoorbeeld rassen op de markt met een betere resistentie tegen de groene sluis (Nasonovia, red.), maar die gaan vaak weer onderuit op een ander vlak, bijvoorbeeld tegen valse meeldauw. Dat schiet dus niet echt op. Iets soortgelijks geldt voor Cercospora in bieten: we kunnen die ziekte via verbeterde resistenties misschien in toom te houden, maar verslaan doen we het daarmee zeker niet. Daarmee wil ik de ontwikkeling van resistente rassen overigens niet ontmoedigen. Het is een wezenlijk onderdeel van de toekomstige gewasbescherming, maar zeker geen vervanging voor de synthetische middelen die we de komende jaren kwijt zullen gaan raken.”

Dezelfde haken en ogen gelden wat hem betreft voor de inzet van biostimulanten en groene (biologische) middelen. „Het zijn absoluut belangrijke bouwstenen voor de toekomstige gewasbescherming - en we werken er ook al veel mee, maar ze bieden wel veel minder zekerheid dan chemie. En juist die zekerheid willen telers nu zien - zéker van dienstverleners met vaak ook nog een adviseursrol, zoals bij ons het geval is. Wij moeten ons werk en onze tarieven kunnen verantwoorden. Daar moet resultaat voor de teler tegenover staan. Juist dát wordt steeds ingewikkelder met middelen en technieken die in de praktijk vaak aanvullend zijn aan de chemie, maar niet dezelfde kracht en zekerheid bieden.”

‘Klassieke veldspuit blijft leidend’

Terug naar de techniek: daar blijft de ‘klassieke’ veldspuit voorlopig leidend, zo verwacht Timmermans. Met de huidige tien zelfrijders - allen 39 meter breed, waarvan acht met luchtbomen (DRT-klasse 97,5%) - kunnen vrijwel alle toege-

‘WE PROBEREN MET ONS MACHINEPARK OPERATIONEEL TE BLIJVEN. VOOR VERDERE VERDUURZAMING OF NIEUWE TECHNIEKEN IS NU EVEN GEEN PLAATS.’

spuit op een naastgelegen veld komen. Ook heb ik presentaties gegeven aan medewerkers van gemeenten en de GGD en ben ik altijd bereikbaar voor vragen of opmerkingen over ons werk. Ik merk dat dit helpt om zorgen, onduidelijkheden en vooral misvattingen weg te nemen bij mensen. Daardoor hebben we de laatste jaren minder problemen met burgers die ons werk niet zo zien zitten.”

Opgestoken middelvinger

Dat er af en toch een middelvinger wordt opgestoken is wat hem betreft iets wat je van je af moet laten glijden. „Laten we eerlijk zijn: de meeste mensen zijn nauwelijks geïnteresseerd hoe ons voedsel geproduceerd wordt en waar het vandaan komt. Het is er voor hen gewoon. De moeite die het boeren en tuinders kost om een goede oogst te bewerkstelligen is voor velen een ver-van-mijn-bed-show. En dat die gewassen ook nog eens tegen ziekten en plagen moet worden beschermd? Tja... dat is al helemaal niet interessant. Met een willekeurige middelvinger kan ik dus niet zo veel. Kom dan met vragen of ga met me in gesprek. Dan kan ik ook uitleggen dat we de komende jaren nóg vaker met de veldspuit op pad zullen zijn. Want we gebruiken steeds meer biostimulanten en biologische middelen - zoals knoflook-extracten of fulvinezuren - en die moet je veel vaker inzetten dan chemische middelen voor - hopelijk - eenzelfde resultaat. Duurzamer werken betekent dus eerder méér dan minder spuiten. Hopelijk krijgen we die boodschap de komende jaren wat meer tussen de oren; bij de burgers en nog belangrijker: bij de politiek.”

T2-BESPUITING
IN WINTERTARWE
LOONT

De ziektedruk in wintertarwe is de afgelopen jaren zeer wisselend geweest. In 2022 was gele roest in gevoelige rassen al vroeg aanwezig en in 2024 was er sprake van een behoorlijke Septoriadruk. 2023 en 2025 waren juist weer jaren met weinig ziekten. Dan dringt zich de vraag op: in hoeverre zijn bespuitingen - en dan met name de T2-bespuiting - door die jaren heen rendabel?

Bayer voerde in de periode van 2022 t/m 2025 in totaal 16 ziektebestrijdingsproeven uit in wintertarwe. Dat gebeurde in de rassen Bennington (4), Gleam (4), Residence (2), Skyscraper (2), Positiv (1), Chevignon (1) en KWS Extase (1). In alle vier proefjaren waren de omstandigheden zeer wisselend - net zoals dat in de praktijk het geval was.

Conclusie

Ter eerste zien we gemiddeld over de jaren een duidelijk positief opbrengst-effect ten opzichte van onbehandeld (7% t.o.v. alleen een T1-bepuiting). Daarnaast zien we in deze proevenserie, met hoge opbrengsten in onbehandeld, dat een **T2-bespuiting gemiddeld 10% extra meeropbrengst** geeft t.o.v. alleen een T1-bespuiting. De proeven geven dus aan dat een T2-bespuiting gemiddeld genomen zeker lonend is!

Advies

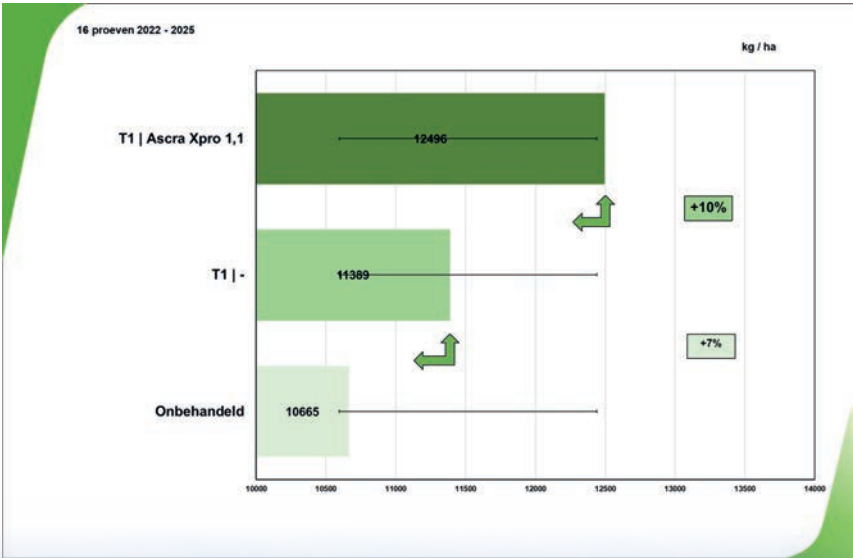
Zorg voor een optimaal rendement van de tarweteelt en voer een tijdige T2-bespuiting uit in het vlagstadium (39) met 1,1 l/ha **Ascra Xpro**. Hiermee is de tarwe voor langere tijd beschermd tegen Septoria, gele roest en bruine roest met daarnaast ook nog een nevenwerking op sneeuwschimmel (*Microdochium nivale*) en Fusarium spp. Ascra Xpro heeft een ingebouwd resistentie-management dankzij drie verschillende actieve stoffen.

Een T2-bespuiting geeft gemiddeld 10% extra meeropbrengst t.o.v. alleen een T1-bespuiting.

NETJES WERKEN MET EIGEN ZUIVERINGSINSTALLATIE

Om uitspoeling, afspoeling en erfemissie zoveel mogelijk te voorkomen, heeft Timmermans in 2020 een eigen zuiveringsinstallatie gebouwd.

De basis hiervoor is een overdekte spoelplaats met vloeistofdichte vloer waar alle machines van binnen en buiten kunnen worden gereinigd. Alle spoelwater (met reststoffen) wordt eerst opgevangen in een grote opvangput. Meteen daarachter zit een olieafscheider die resten van olie wegvangt. In een zeefbocht wordt vervolgens alle organische materiaal opgevangen, waarna kleine vaste verontreinigen – zoals zanddeeltjes - worden verwijderd met een doekfilter. Het overgebleven spoelwater komt in een silo en wordt daar verdund met schoon water, waardoor een homogeen product ontstaat. In de silo wordt de pH zo geregeld dat afbraak van residuen maximaal wordt gestimuleerd. De (resten van) gewasbeschermingsmiddelen worden op moleculair niveau afgebroken met behulp van ozon. De voortgang van dit proces wordt continu gemeten en gaat door totdat alle verontreinigingen zijn afgebroken. De laatste stap is zuivering met behulp van een koolstoffilter. Dit om eventueel achtergebleven middelenresten alsnog uit het spoelwater te halen. Het behandelde spoelwater wordt gecontroleerd en geanalyseerd. Afhankelijk van de resultaten wordt het spoelwater geloosd op het riool of wordt het hergebruikt voor spuitwerkzaamheden.

DE STILLE REVOLUTIE IN GEWASBESCHERMING

Hoe kunnen boeren en telers gewassen veilig beschermen tegen ziekten, plagen en onkruid? De discussie daarover wordt steeds feller, maar gaat niet altijd over feiten. Boeren, telers en tuinders houden hun gewas slimmer gezond dan veel mensen denken. En ze zijn elke dag bezig met de verduurzaming van overmorgen.

De land- en tuinbouw staat voor twee grote uitdagingen. De behoefte aan voedsel groeit, terwijl er nauwelijks ruimte is voor meer agrarische grond. Tegelijkertijd willen telers hun impact op het milieu drastisch verminderen. We moeten dus meer voedsel produceren op evenveel land met minder belasting van het milieu. Dat vraagstuk vereist een doordachte aanpak.

Ziekten, plagen en onkruid

‘Wij helpen telers om hun gewas te beschermen tegen ziekten, plagen en onkruid’, vertelt Christy van Beek, duurzaamheidsmanager bij Bayer Crop Science. ‘Ik ben van oorsprong bodemkundige en verdiep me dagelijks in wat groente, fruit en aardappelen nodig hebben om gezond te groeien. Daarbij gaat het bijvoorbeeld over de bodem, wanneer je wat zaait, hoe weerbaar je planten zijn en hoe je de groei in de gaten houdt. En over gewasbeschermingsmiddelen. Als ik de discussies daarover hoor, merk ik dat we niet goed genoeg uitgelegd hebben waarom deze middelen soms nodig zijn.’ Telers moet enerzijds voldoen aan de constante vraag naar groente, fruit en aardappelen van een constant hoge kwaliteit. Aan de andere kant heeft juist deze sector te maken met een grote factor die niet constant is: het weer. Van Beek: ‘In Nederland wisselen hitte, koude, droogte en wateroverlast elkaar af. Daar moeten telers hun gewassen goed tegen beschermen. Net als tegen allerlei plantziekten, plagen zoals luizen en rupsen en onkruid dat licht, water en voedingsstoffen wegkaapt. Doen ze dat niet, dan zijn misoogsten het gevolg. Een verloren oogst is het minst duurzame resultaat dat je kunt krijgen.’

In het voordeel van biologisch

De spreekwoordelijke gereedheidskist die telers hebben om hun gewas gezond te houden, ziet er heel anders uit dan pakweg vijftien jaar geleden. Middelen die gewassen beschermen, zijn er grofweg in twee soorten: synthetische en biologische. Waar de land- en tuinbouw vroeger vooral met synthetische middelen werkte, is dat inmiddels andersom. Dorus Rijkers, ontwikkelaar van integrale oplossingen bij Bayer Crop Science: ‘De verhouding was ongeveer zeven-tig - dertig procent, maar die is nu al vaak omgedraaid in het voordeel van biologische gewasbescherming. Daarin zit een enorme winst voor het milieu.’ De verduurzaming van gewasbescherming is een optelsom van verschillende veranderingen in de teeltaanpak. Als voorbeeld neemt Rijkers de teelt van kool. ‘Kool is ontzettend gevoelig voor de rupsen van motten. Als je die hun gang laat gaan, houd je geen kool over. Bestrijd je ze wanneer ze nog heel klein zijn, dan hoeft je veel minder te spuiten. Samen met telers ontwikkelen we innovatieve

methoden. Bijvoorbeeld met infraroodcamera’s en valletjes die met AI parende motten herkennen. We voorkomen dan eerst met biologische feromonen dat mannetjes en vrouwtjes elkaar vinden. Pas als er toch rupsjes uit de eitjes kruipen, zetten we gericht en minimaal een steviger middel in.’

Een legere gereedheidskist

De verwachting is dat het aandeel biologische gewasbeschermingsmiddelen verder toeneemt. Toch mag daaruit niet de verwachting ontstaan dat het gezond houden van gewas volledig biologisch kan. Rijkers: ‘We doen er alles aan om het aandeel biologische middelen te vergroten. Ons motto: biologisch waar het kan en synthetisch waar het moet. Het lukt niet om synthetische stoffen helemaal naar nul te krijgen, omdat elk jaar andere teeltuitdagingen kent als gevolg van het weer. Hardnekkige schimmels die anders de bulk van onze uien- en aardappelaanplant aantasten bijvoorbeeld.’ In

‘EEN VERLOREN OOGST IS HET MINST DUURZAME RESULTAAT’

het leegmaken van de gereedheidskist die telers gebruiken voor gezond gewas, schuilt een gevaar, meent Van Beek: ‘Je weet als teler nooit wat je voor een volgende goede oogst nodig hebt. Of voor de oogst daarna. Het weer wordt onvoorspelbaarder, er ontstaan nieuwe plantziekten en we zien invasieve exoten die een plaag kunnen vormen. Als teler wil je goed voorbereid zijn om te voldoen aan de vraag naar groente en fruit. Weet wel: er is geen boer die zomaar gaat spuiten. Die doet dat als het niet anders kan en alleen met middelen die in Europa zijn toegestaan. Die gereedheidskist blijft heel vaak dicht.’

De teelt als geheel

Om te bekijken hoe de land- en tuinbouw verder te verduurzamen is, doet Bayer Crop Science letterlijk veldonderzoek. Wetenschappers binnen de organisatie testen op meer dan twintig proeflocaties zo’n honderdvijftig manieren om te komen tot een gezonde oogst met minder chemie. Rijkers: ‘Over wat we daar testen, zijn we niet geheimzinnig. Integendeel, we nodigen graag boeren, studenten, buitenlandse brancheorganisaties en andere belangstellenden uit om met ons op die velden te kijken wat werkt. Van samenwerking worden we slimmer.’ Dat juist samenwerken belangrijk is voor de verdere verduurzaming van de land- en tuinbouw beaamt zijn collega Van Beek: ‘Met gepolariseerde discussies schiet niemand wat op. Laten we in plaats daarvan samen realistisch naar oplossingen zoeken. Waarbij we naar de teelt als geheel kijken. Waarbij we zorgen voor de beste bodem, de sterkste plantsoorten en de slimste teeltmethoden. En daarna pas de meest duurzame gewasbescherming inzetten met een hoofdrol voor biologische middelen. Laten we vooral daar het gesprek over voeren.’

‘DE SPREEKWOORDELIJKE
GEREEDSCHAPSKIST
ZIET ER HEEL ANDERS UIT
DAN VIJFTIEN JAAR GELEDEN’

‘MET ZETMEELAARDAPPELEN HEB JE VASTIGHEID EN STABILITEIT; DAT PAST ONS VOORLOPIG HET BESTE’

„Met de luiers nog aan wist ik eigenlijk al dat ik akkerbouwer wilde worden”, zegt Angelo Bakker (20) uit Borgercompagnie (Gr.). Samen met zijn ouders Henk en Harriëtte runt hij een 250 hectare groot akkerbouwbedrijf. Met een aandeel van 50 procent spelen zetmeelaardappelen de hoofdrol in het bouwplan. Hoewel nieuwe teelten als consumptie-aardappelen en uien soms lonken, houdt de maatschap voorlopig vast aan de ‘fabriekers’. „Met zetmeelaardappelen heb je vastigheid en stabiliteit; dat past ons voorlopig het beste.”

Wanneer wist je dat je akkerbouwer wilde worden?

„Tja, hoe oud moet je zijn om dat te weten? Ik denk dat ik de luiers nog aan had; toen wist ik al dat ik akkerbouwer wilde worden! Op m’n tiende reed ik al op de trekker en daarna heb ik bijna alle soorten werk op ons bedrijf opgepakt. Een landbouwopleiding - richting Akkerbouw, niveau 4 in Groningen - was dus min of meer vanzelfsprekend. En mijn drie stages waren ook allemaal op de akkerbouw gericht. Nee, iets anders gaan doen is nooit in me opgekomen. Dit is helemaal wat ik altijd gewild heb.”

Je zit nu vier jaar in maatschap met je ouders. Hoe zijn die jaren verlopen?

„Eigenlijk heel natuurlijk en soepel. Ik krijg alle vrijheid om mijn plannen en ideeën naar voren te schuiven en daarover hebben we bijna nooit onenigheid. Daarbij helpt het dat mijn vader en ik over veel zaken hetzelfde denken. We zijn allebei geen grote avonturiers en gaan voor een stabiele bedrijfsvoering. Wat dat betreft hebben we een heel authentiek akkerbouwbedrijf zonder poespas.

Een echte rolverdeling binnen het bedrijf hebben we niet, al pak ik net iets meer het zaaien, poten en rooien op. Mijn pa is iets meer van de organisatie eromheen. Het enige wat ik nooit doe is ploegen, want dat vindt mijn vader prachtig werk.”

Wat is er veranderd sinds je in het bedrijf zit?

„Geen hele grote dingen, al zijn er wel wat nieuwe machines bijgekomen om slagvaardiger te kunnen werken. Zo hebben we 2024 een nieuwe pootmachine gekocht, een getrokken hydraulisch aangedreven 4-rijer met aanaardkooien. Daarmee sparen we niet alleen een extra werkgang - het aanaarden - uit, maar kunnen we door de grote bakinhoud van 3,5 ton nu ook in één keer heen en weer komen op onze huispercelen. Die zijn namelijk 1600 meter lang, ofwel ruim drie kilometer heen en terug. Verder hebben we afgelopen jaar ook een nieuwe ploeg gekocht, een vijfschaar met FlexPack. Voorheen hebben we onze percelen vooral gespit, maar daarmee zagen we de onkruiddruk steeds verder toenemen. Met een kerende

Angelo Bakker heeft samen met zijn ouders Henk en Harriëtte een akkerbouwbedrijf in Borgercompagnie (Gr.). Op ca. 250 hectare worden zetmeelaardappelen (BMC, Festien, Avelina), suikerbieten, gerst en snijmaïs geteeld.

grondbewerking stop je de onkruiden toch wat beter weg, zo is onze ervaring. Zeker voorafgaand aan de aardappelen vinden we het belangrijk om schoon te beginnen.”

Waar wil je de komende jaren met het bedrijf naar toe?

„Voorlopig is het goed zoals het nu is. Met 50 procent zetmeelaardappelen in ons bouwplan - BMC, Festien en Avelina; alles voor Avebe - boeren we al behoorlijk intensief. Meer rooivuchten is dus lastig. Bovendien hechten we veel waarde aan onze relatie met Avebe; die biedt stabiliteit en vastigheid en dat vinden we prettig. Natuurlijk hebben we de afgelopen jaren de hoge prijzen voor fritesaardappelen en uien voorbij zien komen, maar dat heeft ons er nog niet toe verleid om ons bouwplan anders in te vullen. Alhoewel... Afgelopen jaar hebben we toch wel serieus overwogen om met uien te beginnen. Maar we hebben het uiteindelijk niet gedaan vanwege de onzekere marktvooruitzichten en de arbeid die ermee gemoeid is. Nu kunnen we het werk met z’n tweeën goed behappen; met uien in het bouwplan is het de vraag of we op cruciale momenten voldoende tijd en aandacht hebben voor dit gewas. Qua teeltkennis zou ik het wel aandurven; bij mijn stageadressen teelden ze ook uien, dus helemaal nieuw is het niet voor mij. En ook de opslag van de uien zou hier geen probleem moeten zijn. Met wat aanpassingen in een van onze opslagloodsen

zou dat goed moeten kunnen.

Als we de kans daarvoor krijgen zou ik eventueel nog wel wat willen groeien in areaal. Maar nogmaals: het moet wel behapbaar blijven met z’n tweeën. Tot nu toe kunnen we het werk zonder al te veel stress aan en dat willen we graag zou houden.”

Wat zie je als grootste uitdagingen - of zorg - voor de komende jaren?

„Ik ben niet iemand die zich gauw zorgen maakt, maar als ik iets moet noemen dan is het de wispelturige politiek. Ik hou van duidelijkheid en weten waar je aan toe bent, maar dat is de laatste jaren heel ver te zoeken in Den Haag. Soms vraag ik me echt af: willen ze wel boeren houden in Nederland? Nu lijkt het soms of ze alle boeren uit willen roken. Een ander punt is het wegvallen van gewasbeschermingsmiddelen. Hoewel dat binnen ons bouwplan nog niet tot kritieke situatie leidt, zie ik wel dat het steeds moeilijk wordt. Dit jaar mag je bijvoorbeeld geen Sencor en Arcade® meer gebruiken in de aardappelen. Zeker in onkruidrijke gebieden zoals bij ons is dat toch een flinke aderlating. Ook de discussie rondom middelen met PFAS vind ik zorgelijk. Kunnen we deze middelen - waaronder bijvoorbeeld Propulse in bieten een aardappelen - wel behouden? Ik ben daar alles behalve gerust op...”

Hoe zie je de toekomst tegemoet? Ben je over tien jaar nog akkerbouwer?

„Ondank de hiervoor genoemde zorgen zie ik de toekomst positief in. In dit gebied kun je van oudsher goed boeren en is er over de jaren heen een goede boterham te verdienen. Bovendien zijn de mensen hier nog redelijk ‘landbouw-minded’, waardoor we er maatschappelijk gezien ook mogen zijn.

Dus ja, over tien jaar ben ik zeker nog akkerbouwer. Hopelijk ook nog samen met mijn ouders en hopelijk ook met dezelfde tevredenheid als nu.”

‘BIETEN ROOIEN MET ONZE EIGEN ROOTSTER-BIETENROOIER, DAT IS ÉCHT WEL MOOI WERK!’

Wat vind je het mooiste aan je vak?

„Vooral de vrijheid om je eigen plannen en ideeën uit te voeren. Qua werk vind ik eigenlijk alles wel leuk. Maar als ik dan toch iets moet kiezen: bieten rooien met onze eigen Rootster-bietenrooier, dat is écht wel mooi werk!”

Tot slot: welk advies zou je startende collega's mee willen geven?

„Dan zou ik zeggen: doe vooral iets wat je écht leuk vindt. Want dat hou je vol, ook in tijden dat het allemaal wat moeilijker gaat. En ook belangrijk: bespreek zoveel mogelijk zaken aan de keukentafel. En dan niet alleen de zorgen of moeilijkheden, maar ook de passie voor het vak. Daardoor blijf je positief. Verder vind ik dat er méér is dan alleen het bedrijf. Mijn vader zegt altijd: ‘Hou ook een beetje tijd over voor gezelligheid’. Daar ben ik het helemaal mee eens.”

Arcade® is een geregistreerd handelsmerk van Syngenta

In de rubriek Jong & Ondernemend laten we jonge ondernemers in de land- en tuinbouw aan het woord. Hoe runnen zij hun bedrijf? Welke kansen en bedreigingen zien ze binnen hun vakgebied? En vooral: hoe zien zij de toekomst tegemoet? In deze aflevering: Angelo Bakker uit Borgercompagnie (Gr.).

„Op m'n 15e liep ik voor het eerst mee met selecteren. Dat vond ik toen zo'n mooi werk! Ik denk dat daar de passie voor de pootaardappel is geboren.”

Tjalling Douma, productmanager bij aardappelcoöperatie Agrico.

„Wij kijken op dit moment nauwelijks verder dan een jaar vooruit en proberen met ons machinepark operationeel te blijven. Voor verdere verduurzaming of nieuwe technieken is nu even geen plaats.”

Harm Timmermans, eigenaar Timmermans Agri-Service in America (Lb.).

„Met de fusariumtoets kunnen uientelers inzicht krijgen in het ziekterisico van hun geplande uienpercelen voor het nieuwe teeltseizoen.”

Sanne Graafstra, accountmanager bij HLB - De Groene Vlieg.

„Ik krijg alle vrijheid om mijn plannen en ideeën naar voren te schuiven en daarover hebben mijn vader en ik bijna nooit onenigheid.”

Angelo Bakker, akkerbouwer in Borgercompagnie (Gr.).

COLOFON

Concept en realisatie:

- Bayer CropScience SA-NV

Vormgeving en opmaak:

- StudioCR

Fotografie:

- Bayer CropScience SA-NV

Drukwerk:

- HH Global

Dit is een uitgave van:
Bayer CropScience SA-NV
Siriusdreef 36
PO Box 88
NL-2132 WT Hoofddorp
www.agro.bayer.nl

Onze gebruiksaanwijzingen, zowel mondeling als schriftelijk verstrekt, berusten op uitgebreide proefnemingen. Wij adviseren naar beste weten volgens kennis van zaken van dit ogenblik, echter zonder daarvoor aansprakelijkheid op ons te nemen, omdat opslag/bewaring en toepassing zich aan onze controle onttrekken. Beschrijvingen van een product, resp. gegevens over de eigenschappen daarvan betekenen niet, dat verantwoordelijkheid wordt gedragen bij eventuele schade. Gebruik gewasbeschermingsmiddelen veilig. Lees vóór gebruik eerst het etiket en de productinformatie.

Bayer CropScience aanvaardt geen enkele verantwoordelijkheid over gepubliceerde uitspraken en/of meningen. Niets uit deze uitgave mag worden vervoelvoudigd of openbaar worden gemaakt, op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van Bayer Crop Science SA-NV.

Terug in de tijd

Nederland, juli 1933: 'De afzet van aardappelen verloopt slecht. Alleen al aan de Langedijker groentecentrale bleven 45 spoorwagons met aardappelen onverkocht. Ongeveer 30.000 kilo kwam rechtstreeks op de vuilnisbelt terecht.'

Foto: Nationaal Archief/Collectie Spaarnestad

ADVERTORIAL

Nieuwsbrief

Ook de laatste tips, trends en telerservaringen in jouw inbox? Meld je aan middels de QR code!

